

мережею Інтернет та онлайн сервісами. І нам потрібно замислитися над майбутньою долею свого віртуального майна, саме тому питання спадкування віртуального майна з кожним днем стає більш актуальним для нас. Покиправовий механізм регулювання визначених правовідносинв Україні відсутній, наша державаможе скористатися досвідом передових країн світу, запозичивши деякі норми щодо спадкування віртуальних об'єктів (віртуального) майна.Це безсумнівно буде породжувати нові прецеденти, а отже –виникатиме необхідність у розробці нових механізмів регулювання цієї сфери як з точки зору програмного забезпечення, так і відповідної нормативно-правової бази.

ЛІТЕРАТУРА:

1. IT- право: теорія та практика : навч. посіб. / авт.кол. ; за ред. Є. О. Харитонова, О.І. Харитонової. – Одеса: Фенікс, 2017. – 472 с.
2. М. Горкуша. Спадкування віртуального майна [Електронний ресурс] / М. Горкуша // Інтернет-право UA. – Режим доступу: https://ilaw.net.ua/spadkuvannya_virtualnohomajna/.
3. Право на виртуальную собственность: всё, что останется после меня. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pravo.ru/review/view/126933/>.
4. Anactconcerningaccesstodecedents' electronicmail accounts: Substitute Senate Bill No. 262. Public Act No. 05-136.[Електронний ресурс].- Режим доступу:<https://www.cga.ct.gov/2005/act/Pa/2005PA-00136-R00SB-00262-PA.htm>.
5. Facebook разрешил пользователям наследовать аккаунты. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lenta.ru/news/2015/02/12/fblegacy/>

Цибульська Ольга Юрївна,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ВПЛИВ РИМСЬКОГО ПРАВА НА НЕДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СПАДКОВОМУ ПРАВІ ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ ЄС (ЛИТВИ, ПОЛЬЩІ ТА ЧЕХІЇ)

Втілення основних ідей та концепцій римського права в сучасних правових системах європейських держав є усталеним фактом. Не є виключенням й норми спадкового права, які базуються на основних принципах

спадкування, що були започатковані за часів існування римської державності як такої. Так, відомими випадками недоговірних зобов'язань в спадковому праві були такі, що виникали внаслідок встановлення в заповіті відказів у формі *legatum* (*pervindicationem* та *sinendi modo*), а також *fideicommissa*. Основна відмінність між зазначеними відказами полягала, по-перше, в історичному періоді їх становлення (*legatum* був відомий ще нормам *juscivile*, а *fideicommissa* з'явився в період імперії), а по-друге, у формалізмі (на відміну від *legatum*, який міг встановлюватися тільки в межах заповіту, *fideicommissa* був неформальним проханням спадкодавця на адресу спадкоємців в усній чи письмовій формі щодо виконання якої-небудь дії або передачі якого-небудь майнового блага іншій особі) [1].

Сьогодні цивільне законодавство держав, що входять до складу ЄС, в сфері правового регулювання відносин спадкування закріплює аналогічні відказам, відомим римському праву, конструкції, внаслідок яких виникають недоговірні зобов'язання між спадкоємцем та третіми особами – вигодонабувачами. Таке твердження базується на дослідженні норм спадкового права таких держав як Литва, Польща та Чехія.

ЦК Литви передбачає можливість заповідача встановити в заповіті окремі розпорядження, серед яких є заповідальне розпорядження під назвою «*testamentinė išskirtinė*», якому присвячено статті 5.23 – 5.25 Книги п'ятої ЦК Литви. Відповідно до ч. 1 ст. 5.23 заповідач вправі зобов'язати спадкоємця за заповітом виконати певний обов'язок на користь однієї або декількох осіб. Такі вигодонабувачі (або ж бенефіціари) набувають право вимагати виконання такого обов'язку. Наведене дає підстави стверджувати, що на підставі розпорядження «*testamentinė išskirtinė*», встановленого в заповіті, виникає зобов'язання між спадкоємцем за заповітом, на якого заповідачем покладено певний обов'язок, та бенефіціаром, в якого виникає право вимоги, якому відповідає такий обов'язок [2].

В ЦК Польщі передбачена можливість зробити відказ в межах заповіту у вигляді розпорядження, що називається «*zapis*» і регулюється ст.ст. 968, 970 – 981. Визначальними ознаками цього відказу є наступне: «*zapis*» встановлюється в межах заповіту; за допомогою запису спадкодавець може передавати майно визначеним в заповіті особам, що не є спадкоємцями; «*zapis*» породжує правовідносини зобов'язального характеру.

Разом з тим, ЦК Польщі передбачає можливість покладати такі обтяження на спадкоємців як за заповітом, так і за законом («*zapisz zwykły*»), а також – на самих відказоодержувачів з їх подальшим обов'язком виконати відповідну дію на користь наступного відказоодержувача («*dalszy zapis*») [3].

В ЦК Чехії норми, що закріплюють можливість встановлювати в заповіті заповідальний відказ, передбачені відділом третім глави третьої з відповідною назвою «Заповідальний відказ». Розділ перший зазначеного відділу закріплює загальні положення про заповідальний відказ (§§ 1594-1603). Зробити висновок, що він є розпорядженням, яке заповідач має право зробити в заповіті, можна зі змісту § 1494, згідно з яким заповіт є волевиявленням, яке може бути відкликаним, яким заповідач на випадок своєї смерті особисто залишає одному або декільком особам, по крайній мірі, частку в спадщині або ж заповідальний відказ. Заповідальний відказ відповідно до § 1594 може існувати в наступних формах: обов'язку видати відказоодержувачеві предмет заповідального відказу; умови заповідача про те, щоб спадкоємець не спадкував певну річ; дарування з умовою [4].

На прикладі аналізу норм спадкового права досліджуваних вище держав можна переконатись в тому, що вплив норм римського права на недоговірні зобов'язання в зазначеній сфері неодмінно відбувся. А це, в свою чергу, підсилює інтерес до більш детального розгляду окресленого питання в межах подальших наукових праць.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Покровский И. А. История римского права. / И. А. Покровский. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.allpravo.ru/library/doc2527p0/instrum3503/item3635.html>.
2. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, patvirtintas 2000 m. liepos 18 d. įstatymu Nr. VIII-1864. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.e-tar.lt/portal/ru/legalAct/TAR.8A39C83848CB/gPMmnMIfaR>.
3. Kodeksywilny : USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lex.pl/akt-prawny/-/akt/dz-u-2016-380-u>.
4. Закон № 89/2012 – Гражданский Кодекс Чешской Республики от 03 февраля 2012 г. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://anesro.com/download/zakon/89-2012_Sb.pdf.